

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

Historia libri Danielis

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Danielis

Ece ego congregabo regnū iuda et regnū efratim. et faciā eos in gentē vnā et regnū vnū. et seruus meus dauid princeps erit eorū in ppeptuū. Et locus est dñs ad ezechielē. Fili hominis vaticinare aduersus gog: et terrā magog dices. Hec dicit dñs. Ece ego sup te gog princeps mosoch et tubal seducā te: ascendere te faciā de lateribz aqilonis. et adducā te sup mōtes isrl: et cades ibi tu et oīa agmīa tua. et dicā volucrbz celi et bestijs tēre. Properatez currite vndiqz ad victimā quā imolo vob sup mōtes isrl: et comedat carnes fortūū: et sanguine pncipū terre bibat. Et ossibz corrosifis dabo sepulcrū noiātū. et mittā ignē in terrā magog. et in his quibz habitāt in insulis cōfideat. Hoc fabulāt

Non qd sit fabula de regnū mille annoz: et qd tūc erit exercitū gog et magog. Imo historia. sed qz sic ab hebreis appellat

hebrei futurū post regnū mille annoz: et qd tūc erit exercitū gog et magog. Imo historia. sed qz sic ab hebreis appellat

A pols qd ē multū: et andros qd est vir. vlt a pols qd est plura

ralitas. et andros qd est vir. inde polandriū quasi viroz multoz sepultura.

Qfacta est manus dñi sup ezechielē.

Caplm. VI.

Decimo quī

to āno trāsmigratōis spē ē ann^o pccij. regnū nabuchodonosor. p mo mēse. et die mēsis. xliij. anno postqz pculsa ē ciuitas i bac ipa die facta est manus dñi sup ezechielē. et adduxit eū in spū i terrā isrl: sup montē excelsum. et oñdit ei descriptionē ciuitatē et tēplū sup quā ad lram nri siluerunt aurores. Porro ezechiel in chaldaea inē cons captiuos iudicauit trāsgressores legis. et pccī pue qdā de tribu dan et gad qd i dñm cōmīterēt ipia: legē psequēdo custodes. Et fecit vt dicē epiphanius eos pdigū magnū. qz filij eorū et vniuersa pccora a serpentibz pferūt: et pdixit qd tribu ille nō reuertent ad ppa: sed i medie regionibz remanerēt. ppter qd exacerbatim eū distraxerūt cū eqs p crepidines saiorū et excerebauerūt eū. et pelierūt euz in agro manlim in sepulcro sem et arfarat: i spē

lunca duplici. In cui⁹ similitudinē abraā fit hebron sepulcrū fare cōposuit Duplex at dicit eo qd camerata sit. et auersa a supficie terre sūmimas ei⁹ a pte vna. verū ex pte alta in petra suspensa sit sup terrā. Iste ppha ppo dedit sūgnū in fluuio chobar: vt qñ deficeret sustinerēt desolatōnē terre sue. tūc speraret regressū ad hierlm qñ inuidaret. Ad eū qñqz uenerat plima multitudo cōcaptiuoz ad flumēz chobar et chaldei rebellionē verti irruerūt sup eos. Ipso pccō suis siltēs aq̄s flumīs sup aq̄s ambulās cū oī multitudie: ad alterā ripam se recepit. et quotq̄ hostiū psumperāt eos seq̄ summei sūt. et p orationē subito largā pisciū copā ppo pstitit ad vescendū. Sepe qz multis deficientibz vitā restituit.

De dantele. ca. j. Vltio pma. ca. ij. Vltio scda. ca. iij. Vltio tertia. ca. iij. Catalogus regū ba bylonis. ca. v. Vltio q̄rta. ca. vj. Vltio. v. dan. ca. vij. Vltio sexta. ca. viij. Vltio septima. ca. ix. Vltio octaua. ca. x. Vltio nona. ca. xi. Vltio decima. ca. xij.

Incipit historia danielis. Capitulum. I.

Propheta

uit etiā i chaldaea dantele qd fm iosephū et epiphaniū d semine regis iude fuit. s; lxx. ppo de tribu leui qd i titulo fab

p

bule belis ita ponit

Hō qdaz erat sacerdos noie daniel fili⁹ abdo puiū regē ba bylōis nat⁹ fuit i be teroth supiore Et fuit adō cast⁹ qd a ptri bulibz suis spado putarēt. Libz ei⁹ trāstulit hiero. ad petitionem panle et custochij cum magna difficultate. Script⁹ em erat hebraicis lris: s; chaldaico sermone. nec legebat ab ecclia fm. lxx. qd multū a veritate disto. s; fm theodotioz nē qd apud bebreos nec susanne bz historiaz

Scriptū de bele bebrei fabulam dicunt nō qd de veritate cōstet. s; ipi danielē hec scripsisse negāt.

Sicut videm⁹ gallis cū scriptū latinis lris. nec tñ oī cognoscens t lras hoc patet.

Historia Libri

nec hymnū trū puerorū, nec belis draconis
q̄ fabulā de q̄ altius ordiemur, hoc p̄mittē
tes q̄ alij p̄phetarū lōge aū captiuitatē dnaz
tribunū de ea p̄betarūt, vt esaias ⁊ osee, Alij
ea imminente: ⁊ dū fieret, vt esaias ⁊ ezechiel,
Alij infra eā, vt daniel ⁊ abacuch Alij p̄ eā,
vt agge ⁊ zacharias. Factū est autē cū nabu
chodonosor durisset ī babylonē nobiliores
pueros iudeorū, ⁊ q̄sdā de semine regio, pul
ciores inter eos ⁊ doctiores q̄ stare possent
in palatio regis: vt ait ioseph⁹, castrauit qd
etiā alijs gentib⁹ q̄s vastauerat fecisse dīno
sciūt, Et tradidit eos p̄posito eunuchorū: ⁊
fecit eos erudiri puincialib⁹ l̄tis p̄ter ⁊ chal
deis. Est autē chaldeā lingua eadē q̄ ⁊ syra p̄
pinqua hebreē, ⁊ iussit eis mīstrari cibos d̄
mēsa sua. Fuerūt autē inter eos q̄ttuor opti
mī de filijs iuda, daniel, ananias, misabel, ⁊
azarias, ⁊ mutauit eis rex noīa, et dīci sunt
balthasar, sydrach, misach, ⁊ abdenago. Bal
thasar at̄ erat nomē regij generis: qd̄ iposuit
danieli vt d̄t epiphani⁹: eo q̄ iam cogitaret
de ei⁹ adoptiōe. Istis q̄ttuor p̄positi eunuchorū
choz specialē posuit p̄curatorē malazar. Hī
apposuerūt nō cōtaminari cibis gentiliū. Sz
cū cogeret eos malazar edere de cibis, ne vi
derent corā rege ceteris exiliores: dixert̄ ad
eū, Tenta nos obsecro dieb⁹ decem, ⁊ da no
bis legumina ⁊ aquā, ⁊ p̄ bec ⁊ tēplare vul
tus n̄ros, ⁊ reliq̄z q̄ vescunt̄ cibo regio, ⁊ sic
videri sic facias nobiscū. Porro malazar tol
lebat cibaria ⁊ vinū eorū: ⁊ dabat eis legumi
na. Propter h̄ aīe eorū erāt limpide, nō hebes
tes, p̄ multitudinē ciborū, nec p̄ fūse, p̄ varie
tate ⁊ corpa eorū laborib⁹ aptiora, ⁊ subito
facti sūt eruditi, qz dedit eis dñs sciām ⁊ dī
sciplinā: ⁊ p̄cipue danieli itelligētā visionū
⁊ somnlorū. Et exacti
trib⁹ an̄is statuti sūt
in p̄spectu nabucho
donosor, et de oib⁹ q̄
seiscitatus est rex ab
eis: inuenit in eis decuplū sup̄ cunctos arto
los et magos q̄ erāt in regno ei⁹. Et fuit da
niel in honore ī chal
dea: etiā vsq̄ ad das
rū ⁊ cyrū. Dicit̄ termi
natur p̄ma danielis
pericopa. Sequunt̄
autē, ix, vel, x, q̄ visio
nes danielis dicunt̄

eo q̄ in eis vel ip̄e a
liq̄d viderit, vel visū
ab alio explanauerit.

p. r. distinctiōes dñi
sūt, nō dico libros,

Prima visio danielis,
Capitulum. II.

Oratio in anno se

Pcundo regni sui vidit nabucho
donosor somnū ⁊ p̄terit⁹ ē sp̄i
ritus ei⁹: ⁊ effugit ab eo somnū. Nec est in
telligēdus scōs annus regni ab origine: sed
a p̄summatiōe, Cōsummatū autē eius regnū
d̄t, postq̄ subingatis sibi nationib⁹ reliquis
as israel duxit ab egypto, Conuocauit ḡ rex
cōfectores chaldeorum: ⁊ dixit ad eos, Cū
di somnū: s; ignoro
quid viderim, Qui
responderūt syriace,
Dicat rex somnium
seruis suis, ⁊ interp̄
tationē ei⁹ indicabi
mus, Et ait rex, Al
si somnium et eius cōfectorā indicaueritis
mibi peribitis: et domus vestre publicabi
tur, Et dixerunt, Non est homo sup̄ terram
qui sermōnē tuū possit implere excepti dñs:
quorū p̄uersatio nō est cum hominib⁹, Tūc
p̄cepit rex in ira magna vt interficerentur o
mnes sapientes babylonis, Et q̄rebarur da
niel ⁊ socij eius vt perirent, Quod cum acce
pisset daniel: ingressus rogauit regem vt da
ret ei tempus ad solutiōnē p̄ vnā noctē m̄,
vt d̄t iosephus, Et ingressus daniel ad do
mū cū socijs suis orauit deū, et p̄ visionē no
ctis reuelatū est ei mysteriū, et benedicens
deū: ingressus est ad regē, Et ait ad eum rex
Poteris ne mibi somnū indicare et interp̄
tationem eius, Qui respondit, Non potest
hoc homo: sed est deus in celo reuelās mys
teria: qui indicauit tibi que ventura sunt in
nouissimis t̄pibus, Visiones capitis tui, ad
est cordis tui he sunt, In corde em̄ est sapiē
tia s̄m euangeliū: nō in capite s̄m p̄hm, Tu
cogitabas in stratu tuo quis post te mundū
teneret principatus: et ostendit tibi deus re
gnaturos, Videbas corā te statuā grandis
et terribile: cuius caput ⁊ collū erat ex auro,
ex ere, tibie autē ferree, pedum quedam pars
ferrea, quedam fictilis Et abscisus est lapis
de monte sine manib⁹: ⁊ percussit statuā ī pedū

Hucusq̄ septē liber
hic hebraice, deinde
chaldaice vsq̄ ad vi
sionē quā vidit in sus
is sub balthasar,

Nota qz multitudo
ciborū hebetat, varie
tas p̄fundit̄ igeniū,

Qui regbāt sup̄ me
dos ⁊ plas q̄ ⁊ deles
cert̄ regnū babylōis,

Prima distinctio que
nō d̄t visio, Hic, ei

Tobie

bus et struit ea, et redacta est in fauilla que raptur vito: et non est inuentus locus eius. Lapis autem factus est mons magnus et impleuit universam terram. Hinc audi rex interpretatione eius. Tu es caput aureum cum his que succedent tibi. Et post hoc surgit regnum aliud minus te, quod intelligendum est de regno medorum et persarum tamquam per duo brachia per que detectum est regnum babilonis. Et regnum tertium aliud encum: quod imperabit vniuersa terre, quod intelligendum est de regno grecorum, quod vocalius, id est nominatius fuit ceteris, vel propter eloquentiam grecorum, vel propter famam alexandri. Et tertium regnum erit quasi ferreum, quia sicut ferrum domat omnia metalla: sic illud conteret omnia hec, quod intelligendum est de impio romano. Porro quod vidisti in pedibus testis: preterea, sicut ferrum non potest misceri teste: sic erunt in eo ciuiles discordie: et post solidabitur, post altera preterea. Tunc suscitabit deus regnum celum quod comminet vniuersa regna hec: et stabit in eternum. Sup hoc dicit iosephus significauit et daniel regi de lapide, quod mihi non placuit indicare. Hoc autem referunt hebrei ad regnum suum quod expectant. Tunc rex cecidit in faciem suam et adorauit daniellem dicens. Vere deus vester deus deorum est. Et dedit danieli principatum super omnes puincias babilonis et super cunctos sapientes. Obtinuit autem daniel a rege ut tres socii eius principatum haberent super puincias, ipse vero pelleret in babilone et stare in foribus regis.

Secunda visio danielis,

Capitulum III.

Equitur secundum

da visio danielis que ob hoc in visio dicitur, quod vidit in ea rex in fornice quartum simile filio dei. Porro nabuchodonosor fecit statua aurea: altitudine cubito rum, id est latitudine sex, et statuit eam in campo duram, fluminis scilicet cuiusdam: iuxta que gigantes edificauerunt turrin Septuaginta dicitur in campo peribolon: quod interpretatur conclusus. Nam erecta statua circumsepuit rex campum et puocauit rex omnes principes regionum ad dedicationem statue prece clamabat valenter. In hora qua audieris sonitum musicorum adorare statua. Qui non adorauerit: eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis.

Inde est quod cum fuerint ordines ante orationem epistole que dicitur,

Et adorauerunt omnes propter socios danielis, et accusati sunt ad regem, et subuersa est fornax septuaginta, et missi sunt vincti cum vestibus in medium fornacis, viros autem illos que miserant eos interfecit flamma ignis. Que sequuntur versus ob stupuit rex, de se hebreo, non legisse in hebreo, sed quod in toto orbe dei sparsa erat, verum anteposito ea subiecit ne apud impios preter voluminis videret detruncasse. Porro fornax successa erat malleolis, id est sarmentis et picis, et stupa et napa quod secundum Salustium historiographum quedam genus fomitis est apud persas, secundum alios autem ossa sunt oliuaz arefacta cum amurea, secundum plinium in terra babilonis fuit ad modum bituminis. Et erupit flamma et incendit

que reperit iuxta fornacem de chaldeis, et effusa est super fornacem cubitis, elix, quod geometrica regula prophetisum est. Angelus autem descendit cum eis in fornacem et excussit flamma: et induxit quasi ventum rosis flantem, id est refrigerantem eos. Tunc ananias orauit dicens. Inustus es domine, peccauimus enim: et tradidisti nos in manus hostium. Sed in anima contrita et spiritu humilitatis suscepti sumus a te, et sicut in holocaustum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum hodie in conspectu tuo ut placeat tibi. Tunc illi tres quasi vno ore benedicebant deum dicentes. Benedictus es domine deus patrum nostrorum, et horrabant omnem creaturam ad benedicendum deum: precedentes a superioribus ad inferiores. Ex hoc autem quod predictum est in anima contrita: et spiritu humilitatis, et quod in canticis legitur. Benedicite spiritus et anime iustorum domino, errauerunt quidam dicentes, esse in homine preter spiritum sanctum duo distincta, id est spiritum et animam. Tunc

Deus que tribus pueri, et non dicitur: Rectam genua.

Ea scilicet que sequuntur canticum, et quedam alia, dispersa quidem, quia translatio theodotio nis que vbiq; legebatur ea continebat, ideo timuit hieronymus, ea non apponere: tamen iugulabat ea per verum,

Ossa oliuaz fructus earum aridi, et amurca intincti fece olei,

Hinc collige quod sepe que orant in forma ecclesie. Isti ei non commiserant peccatum, per que traditi fuissent hostibus.

Philosophi si errabant quod spiritum dicebant esse quedam que mediate coniungat animam corpori,

Historia libri

usq; i hebreo nō ha
bet. Tūc obstupuit
rex: z surgens p̄pere
ait. Nonne tres tm̄
mism̄ in ignē? Et ec
ce video viros quat
tuor ābulātes i me
dio ignis: z sp̄s q̄rti
sillis est filio dei, qd̄
de angelo intelligi p̄t. Tūc vocavit eos rex:
z egressi sūt. Et mirabāf oēs q̄ capill̄ eozū
nō eēt adust̄: nec etiā saraballa immutata.
Et ait rex. Nō ē de⁹ ali⁹ q̄ ita possit saluare.
Et posuit edictū: vt q̄ blasphemā loqueret̄
in deum eoz periret: z dom⁹ e⁹ vastaret, z re
stituit eis p̄ncipatū prouinciarum.

Tertia visio danielis. Cap. iii.

Equitur tertia

visio danielis: quā nō scripsit
daniel: s; ē epla reḡ quā scri
psit vniuerso regno suo postq̄ de bestia resti
tut⁹ est i hoīem z i regnū. In q̄ p̄dicauit mi
rabilia q̄ fecerat ap̄d eū d̄s excelsus. Forma
aut̄ eplē hec ē quā interseruit daniel op̄i suo
Ego nabuchodonosor florēs z elat̄ in sup̄
biā: somnū vidi qd̄ p̄terruit me, z vocatis
cūctis sap̄tētib; babilōis solutionē ei⁹ non
indicauerūt mihi donec ingressus ē collega
daniel cui nomē bal
thasar, q̄ h; sp̄rituz
deoz scōz: z dixit ei.
Videbā sup̄ stratū
meū, z ecce arbor in
medio terre: p̄ceritas vsq; ad celū, z aspe
ctus ei⁹ vsq; ad terminos t̄re, z esca vniuerso
rū in ea, z sub ea habitabāt aīalia z bestie, z i
ramis ei⁹ volucres: z ex ea vescebat oīs car
ro, z ecce vigil z san
ctus d̄ celo descēdit
et ait. Succidite ar
borē z ramos z fru
ctus ei⁹ z fugiant ex
ea bestie z volucres
Verūtamen; germen
ei⁹ in terra sinite, z cū feris ps̄ ei⁹ i herbis ter
re. Cor ei⁹ ab hūano cōmutet, z cor fere def
ei: et septem t̄pa cōmutent sup̄ eā. In senten
tia vigilū decretum est: z petitiō scōz est do
nec cognoscāt viuētes: qm̄ dñaf excelsus in
regno hoīm et cui voluerit dabit illud. Tūc

Theologi aut̄ dicūt
duas esse vires anie,
superiore quā ratio
nabilitatē, inferiorē
quam sensualitatē: di
cunt, z sic forte in sen
tētia nō differūt phi
losophi z theologi.

daniel tacit⁹ cogitabat q̄si hora vna cōturba
tus: qz mala portendebant̄ regi: z ait Tu es
rex arbor illa q̄ inualuit: z p̄ras tua i termi
nis terre, z audisti perurgile sniam altissimi
sup̄ te. Ab hoīb; cūctet te: z cū feris erit habi
tatio tua. Fenū vt bos comedes septē t̄pa, .ii.
anni mutabunt sup̄ te donec scias qd̄ domi
net̄ excelsus sup̄ regnū hoīm, z relinquet̄ tibi
bi germen radicis: qz regnū tuū restituet̄ tibi.
Quāobz audī p̄siliū meū. Peccata tua
elemosynis redime: forsan ignoscet tibi de⁹.
Factū est aut̄ p̄ annū deambulabat rex i au
la z loq̄bat̄ in sp̄u elatōis dicēs. Nōne hec
ē babilon quā edificauī i robore regni et in
gl̄ia decoris mei. Adhuc erat fimo in ore ei⁹
z vox de celo ruit. Tibi d̄ nabuchodonosor
Regnū trāsibit a te: z cū feris habitabis sep
tem t̄pib; donec scies qd̄ dñaf excelsus in re
gno hoīm. Eadē hora ex hoīb; abiecit̄ est: et
fenū vt bos comedit̄ donec capilli eius canes
centes in similitudinē aquilaz c̄scerent: et
vngues eius q̄si vngues auis; . Igit̄ post di
es diffinitos a dño: ego nabuchodonosor le
uauī oculos ad celū z sensus meus reddi
t⁹ est mihi: z bñdixi altissimo cui potestas sem
piter na: z nō ē q̄ dicat ei⁹ q̄ sic fecisti. Et re
quissierūt me optimates mei z in regno meo
restitutus sum, z magnificētia amplior red
dita est mihi. Et hīs apparēt, z epiphanius
attestat qd̄ nō corp̄is mutatiōem sed mentis
alienationē passus est, z ablat⁹ est vñs li
gue ad loquendū, z herba data est nature ei
bus humane. Et videbat̄ ei qd̄ bos esset i an
teriorib; z in posteriorib; leo f̄m mysterium
tyrannoz q̄ in p̄ma etate voluptatib; dedit̄
z ceruicosi iugo bestial subduntur. in fine ve
ro interficiūt: diripiunt z p̄culant. Vni
q; egrediebantur z videbat̄ eū: solus daniel
nō egrediebatur, qz toto t̄pe alienatōis eius
orationi p̄ vocabatur, z ad p̄ces eius annū se
ptē q̄s toridē dixit t̄pa in septē mēses p̄si sūt
In q̄b; .xl. dieb; infantā pattebat̄ z per alios
xl. reuersus ad cor hoīs flebat z supplicabat
deo: adeo qd̄ ex nimijs fletib; vt caro oculi ei⁹
facti erāt, z itez p̄ alios .xl. dies vertebar̄ in
infantā donec .vii. mēses p̄pleret̄. Post q̄ ore
uocat̄ ē: nō t̄n reguit, s; statuti sūt p̄ eo .vii. mē
dices, z vsq; ad finē .xii. anoz p̄niam egit, pa
nē z carnes nō comedēs: z vinū n̄ bibēs. Le
guminib; vtebat̄ z herbis s; p̄siliū danielis
Et cū itez regnasset voluit danielē facere co

herede filioꝝ suoz. Et ait daniel Absit a me
vr patrū relinques hereditatē in circūcisozū
donis inherere. Hic
dicit iosephus qd
bros hebraicos ipse
greci trāstulit eloqꝫ
Et h mutat Dani
el ordinem hystorie.
Nos aut ordinē p se
qmur.

Est daniel ordinem
hystorie hic mutauit.
Dm vtēs recto or
die enūerat reges ba
bilōis. vt oīdat sub
q viderit. iij. yfionē
scz sub balthasar. v. a
nabucho.

Catalogꝝ regū babilonis. Caplm. V

L mortuus est

nabuchodonosor magnꝝ. z reg
uit filꝝ eiꝝ nabuchodonosor p
eo q de manubꝝ hostiū tēplū belis magni
fice decorauit. ciuitatē reparās. ita vt nequa
q obidentes valeret flumiū auertere. z patꝝ
nis regalibꝝ matorā sup addidit. z i diebꝝ. xv
psūmauit. iuxta q lapides posuit grādes in
star montis. z supplātauit arbores. z ortū q
suspectū dicebat. eo q pyroz eiꝝ q i finibꝝ me
die nutrita fuerat. regionē suā alōge videre
desideraret. Huiꝝ meminit megasthenes i li
bro iudicioꝝ. z asserit eū fortitudine z actū
magnitudine herculē transcēdisse. Sz z dio
des i libro colontoz. dicit. q iste nabuchodo
nosor obsedit tyriū tribꝝ ānis z decē mensibꝝ
Eo mortuo regūit p
eo amilinatapagus. Tyrꝝ insula tūc tꝝpꝝ
hic ē eulimozadach fuit. z volebat eā cō
tinuare terre. sz pꝝ
qu. xxxvij. anno trās ea alexander hoc cō
migrāōis mense. xij. summauit
xxvij. die mēsis suble
uauit caput ioachim
regis iuda de carcere. et posuit thronū eiꝝ su
per thronū regū qui erant cū eo in babilone
et comedebat corā rege cūctis diebꝝ vite sue
et hāc fecit cū eo misericōdiam. qz pater eiꝝ non
seruauerat ei fidem Tradit tū quidā q eull
mozadach frater minoz nabuchodonosor.
in diebꝝ electiōis paterne. multa egit ipse in
terra. et patre restituito accusatus apꝝ cū mis
sus ē in carcerē. vbi ioachi erat vsqꝫ ad mor
tē fratris sui. Cūqꝫ regre cepisset. eleuauit io
achim quē lociū habuerat i carcere. tūc esqꝫ
ne resurgeret pater sui q de bestia redierat i
boiem psuluit ioachim Ad cuiꝝ psillū cada
uer patꝝ sui effossum diuisit i. ccc. ptes. z de
dit eas trecēz vulturibꝝ. Et ait ad eū ioachi

Nō resurget pater tuꝝ nisi redeant vultures
in vni. Hic habuit tres filios. egeffariū. q z
regufar dicitꝝ est. et labosardochū. et nabar q
balthasar cognoiatꝝ ē ad quē post regna fra
trū regnū deuolutū est.

Quarta visio danielis. Caplm. VI

Equitur quar

ta
visio danielis. nō fm ordinē libri
eiꝝ sz fm hystoriā. i q vidit fm is
magines qtuoz bestiaz qtuoz reg q vidit
nabucho. i statua qdriformi. sz additꝝ ē de
antichristo et die iudiciꝝ. Porro anno pmo
balthasar vidit daniel somniū. cuiꝝ summā
scribēs ait Videbā. et ecce qtuoz venti puꝝ
gnabāt i medio mari. Hēsūt āgelice prātes
q laborāt p regnū mūdi q bꝝ psūt. et qtuoz
bestie ascēdebāt d mari. pma qsi leena. z ha
bebat alas aqle. Et auulse sūt ale eiꝝ z sblata
ē de tra. z sup pedes qsi hō stetit. z cor eiꝝ da
tū est ei. Hoc ē regnū assyrioz qd ppar leez
ne. pꝝ violētiā et libidiō ipatientiā. qz leena
sp in colū gestit. Alas aqle habuit. pꝝ lōge
uitatē. Nā in scōa etate inchoās sub saruch
pano abrae. et descēdit vsqꝫ ad qnā sub bal
thasar. Q autē ale auulse sunt z stetit vt hō
et cor ei datū est. ad delectationē nabucho. rez
spicit et restitūōez. Scōa bestia silis vzo i
pte et tres ordines dentū erant in ore eius.
et in dentibꝝ eius pncipes tres. et dicebāt ei
Surge comede carnes plurimas hoc est re
gnū per sariū. qd cōparat vzo ppter patientiā
am laboris et viciꝝ pccatē. Nā p pulmento
sale vtēbant et cardamomo. sed silis fuit vꝝ
so in pte. nō ex toto. qz in plm dei nihil cru
deliter egit. vñ in zacharia dicunt equi albi.
Tres ordines den
tūz habuit. id ē tria
regna in pncipio sui
medoz. psaz. et chal
deoz. vel tres princ
pes habuit sup cen
tum viginti satrapas. Q dicebāt ei. comede
carnes plurimas. hoc referi ad asuerū. cui
dixit aman vt occideret indeos. Tertia be
stia qsi pardus. et habebat alas autis. z qtu
oz capita erāt in ea. z pās data est ei. hoc est
regnū grecoꝝ. qd cōparat pardo q saltu ruz
it in mortē ppter impetū alexandri. Et variꝝ
colores. diuersa sub eo reg significat. Alas
habuit. qz nihil velocius victoria alexandri

Vertical text on the right edge of the page, possibly a library stamp or marginal note.

Historia libri

Quattuor capita et
quattuor sunt alexandri
successores. Nec hac
præter habuit a se alex
ander. s; fuit yga fu
roris dñi i filios pe
stilentis. Quarta be
stia tribilis et fortis: dentes ferreos hñs. cor
medes et reliq; pedib; & calcas. h; e regnũ ro
manoz. qd nulli bestie cõparauit Daniel. vt
quicqd feroc; in bestijs cogitamus. intelliga
mus in romanis. Hebre; in dicit simile fuis
se apzo. fm illud psalmiste. Uastauit eã aper
de silua et singularis fer; depastus est eam.
Hoc regnũ cetera & calcavit. Qd sequit; & ha
bebat cornua decem respicit ad seculũ. qz
tũc regnũ romanũ diuidet in decem regna. qd
significatũ e p decem soles in vaticinio sibylle
et ecce cornu aliud parũ ortus est de medio
eor. Hic e antichrist; de tribu dan ignobil
in obscuro loco babylonie nascitur. Et se
minib; quide parentũ & cõpriet sed post cõce
ptum spũs malign; descendet in vterũ mris
cul; & tunc deinceps puer alet nascet adoles
cet. Vñ fil; p dñiõs dñ. Et erit de cornu
bus primis auulsa sunt a facie eius. tres re
ges de decem prius interficiet. reges sc; affrice
egypti & ethiopiæ. Tũc alij septem victori colla
summittet. Et ecce quasi oculi hois erãt i eo
id est alta et mirabil; sciẽtia. qz magice mira
cula faciet. & inueniet thesauros absconditos
Et erit ei os loquẽs ingẽtia. qz deũ se dicit &
circũcidet se. dicit se messia esse. & fluẽt ad eũ
iudet. reedificabit templũ. et solũ suũ ponet
i eo & uertet ad se hoies terrore. muerib; mi
raculis. helia et enoch interficiet. Aspiciebã
hec. id est. p̄tatem huius. donec thronũ possit
sunt. de q; in euãgelio. Sedebitis sup thro
nos. et antiquus dicit; sedit. id e; eternus su
det. qui apud iohannem sol; in throno sedet
Vestimentũ ei; quasi nix candidũ et capil
li ei; quasi lana munda gloria maiestatis ei;
significat. Thron; ei; flãmẽ ignis. rote eius
ignis accensus. Hoc est qd alibi dicit in ps.
Ignis ante ipm p̄cedet. Fluui; igne; & rapi
dus egrediebãt a facie ei;. qd celeritatẽ iud
cij notat. quã dicit aplo in momento. in ictu
oculi futurã. Vñ illũ ministrabãt ei. &
decies centena milia assistebãt ei. Inculcatio
est. Nã decies. c. milia. id e; quod milia mi
llium. hoc ad exercitus angeloz refert. Iud

Alexander iudẽs ali
cui p se honore quẽ
habuerat & tingere.
pñ. q; sibi succederet
constituit. qru; quattuor
tantũ regnauerũt.

cium sedit. et libri aperti sunt. i. iudicib; sede
ribus & scientie singuloz patebũt. Et vidi qz
interfecta esset bestia quarta. altariũ; ablata
esset potestas. qz tũc cessabit omnis platio. cũ
tradet xps regnũ deo p̄t. Et ecce cũ nubib;
celi quasi fil; hois veniebat. qz xps batulis
nubib; descendet in aera. fm illud. Ita veniet
quẽadmodũ vidiistis eũ euntem in celũ. & vsq;
ad antiquũ diez puenit. qz. christ; p oia eq;
lis est patri. et dedit ei potestatem. et honorez
regnũ sempiternũ. Cũq; vidiistet hec daniel
accessit ad vnũ de assistẽtib;. et querebat; s;
tatem. Qui exposuit ei singula. hec addens d
antichristo. Sanctos altissimi & teret. & tra
dentur in manu ei; vsq; ad temp; & r̄pora &
dimidiũ r̄poris. id est vsq; ad annũ & duos
annos et dimidiũ anni. Hebre; eñ notet r̄
poris significat annũ & p numerũ plurales
duos annos. Hebre; eñ habet dualẽ nume
rum sicut et grecus. Breue erit temp; hoc.
s; nisi abbreviati esset illi. nõ salua fieret om
nis caro.

Visionis quinta danielis. Caplin. VII
Equitur quinta

visionis danielis. hebraice septima i eo
p̄cedẽtes s; chaldaice. Anno
tertio balusar ego daniel erã i elam regione
i susis q; e metropolis elamitar. q; in iudib;
vocat echbaranis. In q; vt ioseph; dicit tes
cit daniel mausoleũ regũ. Et vidi in visione
me esse sup portã vlat. Et est vlat nomẽ por
te. vñ la; ante portã. Et ecce artes vnus sta
bat añ paludẽ habes cornua excelsa. et vnũ
excelsũ altero atq; succrescẽs. Hic e; xpi; po
tentior dario. et vtilabat cornib; & occidẽt
aquilonẽ et meridiẽ. et omnes bestie nõ pote
rũt resistere ei. Hoc ad ipm regnũ refert. non
ad psonã. et ecce hirc; veniebat ab occidentẽ.
& nõ tãgebãt terrã. Hic e; alexãder quasi vo
lã. p inuia queq; gradens vt hirc;. vel ab
hircis oculo; quos diuersicoloris habuit
Et venit ad arietẽ quẽ viderã et efferat; eĩ
eũ. & percussit arietẽ & v̄minuit duo cornua ei;
qz dantiũ arfami filii percussit. & medos & plas
sibi subiecit. et orta sũt ei quattuor cornua. i.
quattuor successores. de quib; suo loco dice
mus. De vno ex eis egressus est cornu mod
cum. & factũ est grande. Hic est antioch; epi
phanes. descendẽs. a seleuco. Qui dñi eẽ ob
ses rome. euasit in regnũ et magnificat; e; cõ

Danielis

tra meridie, i. contra egyptios, et contra orientem
i. eos qui in fide res nouas mollebant, et
contra fortitudinem celli, i. filios israel Et delectit
de stellis, et coculcauit eas et vsq; ad principem
fortitudinis, i. deum magnificat est, et ab eo tu
lit iube sacrificium, et delectit locum sanctificatio
nis ei. q; in templo statuam iouis posuit, Et au
diti vni de sanctis loquente ad alterum et dice
rem, Usq; quo iuge sacrificium et sanctuarium et
fortitudo coculcabitur, Qui respondit, Usq; ad ve
spera et mane dies mille, ecci, et mudabit san
ctuarium, q; a primo ingressu antiochi in hiero
salem vsq; ad mundationem templi factam a iuda
machabeo p successiones diei et noctis fluxerunt
sex anni, menses tres et dies viginti, Cuius
quereret daniel intelligenda somnium, gabriel venit
ad eum, et idcauit ei, Et p huiusmodi visiones scriptor
(vt ait iosephus) deprehendit error epicureorum, q
hic mundum sine rectore, et sine dei puidetia
casu ferri confirmat, q; si mundus sine psule eet
olim deperisset, sicut nauis desolata rectore,
nec sine prophetis oia pueniret.

Uisio sexta.

Capitulum VIII.

Equitur sexta visio

Danielis, q; quarta est in danieli, s; h
tero, sexta eam vocat in plogo
abachuch, et hec chaldaice scripta e, Factus e
vt cyrus et darius obsideret balthasar in babilonia
ne balthasar deo fecit gracie pulchrum optima
tibus suis mille, et fecit vt offerret vasa q; aspor
tauerat nabuchodonosor, au² su² de templo domini, et
bibebat in eis rex et optimates et vxores et
pucine ei, et laudabat deos suos Sed; lo
sephus solentitas erat in babilonia instituta ob
tuitores vrbis Fabulant hebrei q; balthasar
interlexerat, lxx. annos captiuitatis, q; pdixerat
hieremias fluxisse et
in hebrei non erat libe
rati a iurisdiccione sua
Vnde exultabat datus
suis gras agebat Sa
ne illa annoz septua
gena non du fluxerat s;
septua decas la decur
rebat, In eadez hora
apparuit extra eum man
scribes in pariete, Cu
q; rex vidisset et manu
et scriptura, incertum est vtz astates vidissent
manu: scriptura q; de viderunt, Postq; man?

Al' ldo, q; putabat
hostes recessisse, cu
illi ad diuidendum flu
uim abissent, vt iu
xta ciuitate vadabi
le faceret, Al' q; co
federati ei darius et
cyrus illi fecit pulchrum
sed illi inter epulas
occurerunt eum

euauit corubatur e rex, et genua eius ad se
inulce collidebant, et exclamauit fortiter vt i
troducerent magi chaldeorum Et ait ad eos,
Qui legerit scripturam hanc et interpretationem
eius dixerit purpuram vestiet, torque auream
habebit in collo, et tertius erit in regno meo, i.
vnius erit in principum q; presunt satrapis Il
li autem non potuerunt scripturam legere, Et in
gratia est regina, non vxor sed puzphitru, sed
aula sine iosephus, Vel mater sine origene Et
ait ad regem, Est vir in regno tuo qui spiritus
deorum habet, que pater tuus, lauius principem
magorum constituit Dic vocet, et omnia dicet tibi
Cum intrasset daniel pmissit ei rex miera q
et sup, Qui respondit, Munera tua sunt tibi
vel altari da Scripturam autem legam tibi rex et
exponam Hosti q; de² excelsus dederat regnum
patri tuo et non cognouit, pterea fenit vt bos
comedit donec cognosceret, Tu quoq; cum
scires hec omnia, aduersus deum celi eleuatus
es et vasa ei² pphanasti tradens ea manibus im
mundis, et bibes in eis deos laudasti q; nec
uiuunt, nec sentiunt, deum vero q; flatum tuum in
manu sua habet non glorificasti, pterea ista co
ra te exarata sunt Danc, tethel, phares, q; d
sonat numerus, appessio, diuisio, Et e sensus
Numerauit deus regnum tuum, id e coplenit il
lud, et edictum p simile pecunie que numerata
tollit et absconditur, Appensus es in statera,
et inuictus es minus habens, id e, iusto del
iudicio minus viues q; putabas, Diuisus e
regnum tuum, et datum e medis et persis, vl' fractum
e regnum tuum Nam phares fragmentum signi
ficat Et tradidit rex
munera danieli q; p
miserat, Eade nocte
capta e babilonia Nam
cyrus diuiserat eufratem
longe a ciuitate p plures riuos vt alueni q; i
fluebat in ciuitate vadabile faceret, et p ipm
ingressi sunt hostes in ciuitate sub muro, et in
terfectus e balthasar, et successit ei darius in
regnum, annos natus, lxx, duos, vbi alij libri
habent, lxxij, alij, clj, Nam cyrus et tanq; maio
ri honore in omnibus deferebat, Quod autem
eadem nocte visionis capta sit ciuitas: appa
ret in esata, qui loquens ad balthasar ait, Po
ne mensam et contemplare in specula comedentes
et bibentes surgite principes, arripite cly
peos Quidam tradunt q; mater balthasar
p qua factus e horz² suspensibilis filia fuit

Historia libri

darij. et qz balthasar filii nō habebat. darij
festinabat occupare regnū.

Visio septima.

Caplm. IX.

Equitur septima

I visio daniel. Porro darij sumēs
danielē duxit eū secū i mediam
Et fecerat eū vnū de tribz satrapis q̄ perāt. c
et. xx. s. in danielē spūs dei amplior erat. Et
cogitabat rex p̄stituerē eū sup omne regnū.
Unde principes iudebāt ei. et querebāt oc
casionē accusandi eū ex latere regis. i. pro eo
q̄ erat ex latere regis Fabulantur hebrei qz
querebāt occasionē in finone tactu nutu. v̄l
internūcio ad reginā vel ad aliquā p̄cubis
narum regis nullāqz causam reperire potue
runt eo q̄ fidelis esset et sup thesauros erat.
dicit ioseph. qz a deo iustus erat vt munera
oblata respueret Et dixerūt p̄ncipes Non
inueniet. occasionē aduersus eū nisi in le
ge dei sui et surripuerūt regi dicentes Cōsili
um interunt cūcti principes regni tui z satra
pe z iudices q̄ quicūqz petierit aliqd a quo
cunqz deo v̄l homine vsqz ad dies. xxx. nisi a
te rex mittat in lacū leonū Nūc itaqz confir
ma sententiā et scribe decretū et ad hēuit rex
Porro daniel ingressus ē domū suaz et fene
stris apertis in cenaculo suo cōtra hierusa
lem tribz temporibz in die flectēs genua ora
bat Tribz horis orabāt iudei in die. scz hora
tertia sexta et nona sicut legitur de apostolo
q̄ tribz vicibz orabat i die et de petro et ioan
ne q̄ ascendebāt ad horam oratiōis nonaz.
In tertia orabant qz tūc eis dat⁹ est decalo
bus i hyna In eadē orat ecclesia qz tūc est da
tus sp̄ritus sanctūs sup ap̄stolos In sexta ora
bant qz tūc erectus est serpens eneus i des
serto In eadē orat ecclesia quia tūc ē christ⁹
suspensus in ligno In nona orabant qz tūc
dedit petra aquā in cades In eadem orat ec
clesia qz tūc de christo lāceato exiit sanguis
z aqua Cūqz inuenissent v̄rit illi danielē orā
tē accusauerūt eū ad regē de transgressione
decreti Et cōtristatus rex posuit cor vt libe
raret eum laborans vsqz ad occasum solis
Nō intelligentes v̄rit dixerūt Scito qz lex
hui⁹ regni est vt decretū regis nō liceat imu
tari Tūc miserūt danielē in lacū leonū z ob
signauit rex anulo suo et annulis optimatū
lapidē q̄ p̄ ianuis posuit⁹ erat Et incenatus
rex totā noctē duxit in somnē z diluculo redi

it rex ad lacū. et flens exclamauit Daniel ser
ue dei valuit ne deus tu⁹ liberare te a leonibz
bus Qui respondit Deus meus misit mihi
angelū suū et cōclūsit ora leonū. quia nō est
inuenta in me iniquitas Forte quia vidit
angelū vocat hec picopa. id est. visio Et edu
ctus est daniel de lacu leonū i nullo lesus Et
dixerūt qui accusabāt eum: nō dei puidēta
hoc factū sed quia saturati erāt leones Tūc
rex iussit leonibz mltas carnes apponi. eisqz
satiat⁹ accusatores danielis misit in lacū cū
v̄xoribz et filijs. et nō p̄cenerūt vsqz ad paul
mentū donec arriperēt eos leones. z omnia
ossa eorū cōminuerunt Tūc scripsit darij
us vn̄uerso regno suo dicēs. Paucant oēs
deum danielis. ipe est em̄ de⁹ v̄ritēs et eter
nus in secula. et egrotauit daniel per dies
plurimos Cūqz surrexisset faciebat opa re
gis. forte mansoleū in echbaranis. qd̄ bacte
nus manet vt dicit iosephus ita mirabile vt
ea die qua p̄spicit putetur esse p̄structū Ibi
sepeliūt medoz reges. et p̄saz pariter z par
thorum z cui cura illi⁹ cōmittitur: sacerdos
est medozū.

Visio octava.

Caplm. X.

Equitur octava

I visio danielis. In āno p̄mo da
ri filij asueri. q̄ et astrages die⁹
est. q̄ subfugauit sibi regnum ebaldeoz. ego
daniel intellexi in libris hieremie vt cōple
rent. i. ad completionē appropinquaret des
solationis hierusalē anni. lxx. et orauit domi
nū in ieiunijs et sacco et cinere dicens Iussit⁹
es dñe peccantim⁹ iniquitatē fecim⁹ et addu
xisti eam sup nos. auertat obsecro ira tua a
ciuitate tua hierusalem et monte sancto tuo
Ostende faciē tuā sup sanctuariū tuum qd̄
desertū est Exaudi domine. placare domine
attēde et fac ne moreris. Adhuc me loquēte
ecce v̄rit gabriel terigūt me in tēpore sacrificij
vespertini. et ait. Ab exordio precum tuarū
egressa est liberatiōis sententiā a deo Ego autē
veni vt indicarem tibi eaz et etiā quedā alia
quia v̄rit desiderioz es tu. Tu ergo animado
uerte visionē. et sermonē intellige Tūc ape
ruit ei liberationē sp̄rituale futurā p̄ christū
Forzan iminentē pro qua orabat differt. qz
post dicit de ea exaudiuiz ibi. noli metuere.
Addidit etiā de destructiōe p̄ rhomanos. se
ptuaginta hebdomades abbreviate sunt sup

Danielis

populum tuum, et sup urbem tuā scām, vt
plummet puarcatō, z finē accipiat peccatū
et delcatur iniquitas, et adducat iusticia sem-
piterna, et impleat visio et pphetie et vngaf
scūssctōz. Scito ergo et animaduerte, ab
ectu sermonis vt itez edificet hierusalē, vsqz
ad chīm ducē hebdomades, vij, z hebdo-
mades, lxxij, erunt. His pbsis xpi incarnatio
nem designat angel⁹ qui legē z pphetias im-
pleuit, peccata tulit, z iusticia adduxit, z vn-
ctus ē oleo leticie p soloribz suis. Et pposu-
it hebdomadas nō diez sed annoz vt lepte
anni sint hebdomada vna Abbreuiatas pō
dicit, vt intelligam⁹ annos lunares qui bre-
uiores sunt solaribz, xj, diebz. Septuaginta
ergo hebdomades annoz solarū, faciūt an-
nos, cccc, lxx, lunariū pō annorum faciunt
annos, cccc, xc. Est ergo sensus, qd ab exitu
sermonis vt reedificet hierlm vsqz ad ducē
chīm fluxerunt anni lunares, cccc, xc. Cepit
ergo beda numerare, a, xx, anno regni artar-
xerxis, in quo neemias pincerna eius impe-
trauit ab eo vt restituerent murt hierusalē, et
restituit eos in mlta angustia. Ab illa in quā
licentia a rege accepta vsqz ad xpi passionez
fluxerūt anni lunares, cccc, xc, z hāc summa
annoꝝ cōputat fm annos regū qui defecē-
runt vsqz ad, xvij, annū imperij tyberij cesa-
ris. Et statim modicū iter seruit daniel dere-
edificatōe facta p neemiam dicēs. Et rursus
edificabit platea z murt in angustia tēporū
ppter timorē. De, lxx, pō hebdomadibz anno-
rū, separauit daniel vltimā dicēs. Confirma-
bit aut pactū multis hebdomada vna. Qd i-
telligendū est de tribz annis et dimidio, qbz
pdicant christ⁹ z qd p rōbz pmiserat pfirmā-
uit. Nam iā tres anni et dimidi⁹ hui⁹ hebdo-
madis nouissime ptererāt, qm baptizatus ē
dn̄s, et in dimidio eiusdē hebdomadis resti-
duo circa finē dñficiet hostia z sacrificiū, i, ve-
niēte veritate cessabūt vmbre, z in tēplo erit
abominatio desolationis, i, abominanda et
desolāda crūt sacrificia, p mortē xpi z vsqz
ad finē mūdī durabit hec desolatio. Supra
pō i littera posuit daniel tēpus mortis chri-
sti dicēs, et post hebdomades, lxxij, subau-
dit, vij, z nouissimā, quam in duas ptes di-
uisimus, occidit christ⁹, et nō erit eius pls
qui cum negatur⁹ est. Dixerūt em̄, Nō habe-
mus regē nisi cesare, z
Et alibi, hūc nescim⁹. In hebreo non ha-

vi sit, Qd pō sequit, be ppls qd eū nega-
tur⁹ est, qz etiā lite-
ra sane nō pōt legi,
Occidit xps z non
erit ei⁹ h scz occidit,
sz ex natura nostra,
Et ciuitatē z sanctua-
riū dissipabit pls: ad
lxx, hebdomades nō
pnter. Sz ppheto
tpe aduent⁹ xpi z mor-
tis pphetauit quid vē-
turiū erat populo; qd noluit eū recipere dicēs
Et dissipabit ciuitatē et sanctuarū pls scz ro-
man⁹ cū duce suo vcturo, et finis ei⁹ erit va-
stitas, z post finē belli statuta a deo i eternū
desolatio. Et nota qd ex duobz que hic legūt
scz vngaf scūssctōz, et deficiet hostia sumit
illud qd solet dici iudeis. Cū venerit scūss
sanctorūz cessabit vntio vestra. Africanus
huic enūeratiōi bede
sonat in principio, sz
in fine differet. Nō em̄
extēdit, lxx, hebdoma-
des nisi vsqz ad, xv, an-
nū tyberij, in quo baptizat⁹ est xps, Tertul-
lianus pō inchoat nūerare hebdomadas il-
las a pmo anno darij in quo egressus est ser-
mo a dño ad danielē p angelū, vt itez reedi-
ficarent murt hierl. Et extēdit eas vsqz ad
captiuitatē factā p romāos. Et tūc pnter ad
lxx, hebdomades qd dictū est, qz ciuitates z
sanctuarū dissipauit populus cū duce vctū-
ro, Hebrei sic exponūt, lxx, hebdomades ab
breuiate sunt sup pplm tuū, qd d daniel sc-
to ab hac die qua nūctibi loquor. Erat aut
ann⁹ prim⁹ darij qui occidit balthasar, z reo-
gnū chaldeoz in pfas medosqz trāstulit, vsqz
ad septuagesimū annū hebdomadarū, i, vsqz
ad ānos, cccc, xc. Hec populo tuo p ptes
accidēt, Primū pnterabit tibi de⁹ sicut pcar⁹
et delebit peccatū, z finē accipiet puarcatio
Nūc em̄ vrbē et tēplo destruat, i, luctu ē po-
pulus sz in breui restaurabit, z nō solū i his
lxx, hebdomadibz hec fiet sed nascetur xps
iusticia sempiterna, z signabitur visio pphē-
tes, vt ppheta nō inueniatur in isrl, et vngaf
sanctūsanctorū, de qd dicitur i ps, Propterea
vntitē de de⁹ tū oleo leticie p soloribz tu-
is, qui dicit, Sancti estote, qm z ego sanct⁹
sum. Scito ergo qm ab hac die qua nūcti-
bi loquor, z del sermone pmitto, qd reuertat-
tur populus, et hierusalē instauret. Usqz ad
xpm z desolatōez tēpli hebdomades nume-
rent, lxx, z alie, vij, in quibz iuxta ordinē suū
due res fient, de quibz ante dixi, qd reuertat

plus et reedificetur platea a neemta et esdra
 In fine ergo hebdomadarum complebitur dei sen-
 tentia in angustia temporum quoniam rursus destru-
 etur templum et capietur civitas. Nam post septem heb-
 domadas occidetur christus, et non erit eius po-
 pulus qui negaturus est eum, siue ut quidam he-
 bres dicunt, non erit eius im-
 perium quod putabat se re-
 cepturum. Et quid dico
 de christo occidendo et ne
 gaturus populo penitus de-
 ferendo eum et civitatem et sanctuarium dissipaturus
 sit populus romanus cum duce vetero, id est vespasi-
 ano. Quo mortuo transactis septem hebdoma-
 dis, id est annis, et sex, helii adrianus a quo postea de-
 ruinis hierusalem urbs belia condita est, rebel-
 lates iudeos iusto magistro exercitus pugnans
 te superavit, et tunc defecit hostia et sacrificium
 et usque ad consummationem mundi continuabitur
 desolatio. Non vos moueat inquitur hebrei
 si prius numerentur, vii, hebdomades, et postea
 septem, et rursus in duas partes diuidatur una.
 Est enim hoc idiomata hebrei sermonis et an-
 tique latinis: ut ante numerum minorem
 supputet, post maiorem, verbi gratia. Nos iux-
 ta proprietatem lingue nostre dicimus, vixit abra-
 am, c. lxxv. annis, illi e contrario, vixit abraam, v.
 lxx. annis. Non igitur ut legitur ita adimplet
 sed ut totum pariter supputat ita finem accepit.
 Recognoscendum quosdam illos dixisse, quod una
 hebdomada de qua dicitur, confirmabitur pactum
 multis hebdomada una diuisa est i. vespasia-
 num et adrianum, ut iuxta historiam iosephi ve-
 spasianus et titus tribus annis, et vii, mensibus pa-
 cem cum iudeis fecerunt, tres autem anni et sex me-
 ses sub adriano computatur quoniam hierusalem
 omnino subuersa est, et iudei cateruatum cessi-
 sta ut iudee quos finibus propellerentur. Hic autem
 hebrei non magnopere curantes a primo an-
 no dario regis persarum usque ad extremam euer-
 sionem hierusalem, que sub adriano accidit compu-
 tari olympiades, c. lxxviii, hoc est annos, dc,
 lxxv, que faciunt hebdomadas hebraicas, cxxi,
 et annos tres, quando corbas dux hebreo-
 rum est oppressus, et hierusalem usque ad so-
 lum diruta est.

Vltimo nona.

Capitulum XI.

Equitur nona visio danielis quam cum
 sequenti quidam dicunt esse vnam
 Sed hieronymus in hebraica ve-

ritatem tradit esse duas, et utraque scripta est in
 dantele hebraice. Porro utraque vidit daniel
 vnam quidem vidit, sed alteram vidit anno
 tertio regni cyri regis persarum et in eadem
 die eiusdem anni in hunc modum. Primo anno
 dario, daniel intelligens imminere, lxx. annis
 captiuitatis liberande, orauit dominum ut
 darius et cyrus liberarent populum suum.
 Et data est sententia a deo de licentia redeun-
 di danda, et hac egressam a domino supra nunc
 auit danieli gabriel. Et ex tunc darius dispo-
 nebat de libertate et licentia danda hebreis
 sed preuenit morte non impleuit. Cyrus autem
 primo anno regni sui dedit eis eandem liber-
 tatem quam habebant indigene et licentia re-
 deundi. Ipsi vero quia fere omnes nati erant
 in chaldaea: et possessiones ibi habebant, cu-
 gebant remanere in terra natiuitatis sue. Pan-
 ci vero qui ascendere disponebant in iudeam, pl-
 gri erant et morosi etiam usque ad tertium annum
 cyri. Quod attendens daniel vehementer aff-
 fligebatur dolore quod prius, et orabat dominum ut
 qui prius dederat regibus animum libera-
 di, daret et populo animum redeundi. Sa-
 cium est ergo tertio anno regni cyri primo me-
 se, prima die mensis, iugebat daniel triduum he-
 bdomadarum diebus, panem desiderabilem non co-
 medit, carnes et vinum non gustauit, nec vltus
 est unguento pro balneis more persarum. Die
 autem, cxxiij, dum esset iuxta fluvium qui est a
 grils vidit. Et ecce vultus vestitus lineis, accin-
 ctus zona aurea, cuius facies quasi fulgur, oca-
 li ut lampades, torax corporis quasi crisos-
 litus, que deorsum erat brachia scilicet femo-
 ra tibi et pedes quasi es candens, et sermo eius
 quasi vox multitudinis loquentis. Porro vi-
 ri qui erant cum eo territi fugerunt et solus vi-
 dit visionem et corruit in faciem suam, sed vir il-
 le accessit, et erigens eum et confortans ait.
 Nolli metuere daniel, quia ex die primo me-
 sis quo posuisti cor tuum ut te affligeres co-
 ram deo, exaudita sunt preces tuae, et egressa est
 sententia a deo de reditu populi, et eadem die vo-
 luit ad te venire ut nunciaret tibi, sed princeps
 regni persarum restitit tibi, cxx. diebus et vno
 Cuius tunc egredere apparuit princeps gre-
 corum veniens ut aduersaretur principi per-
 sarum et tibi, et aliquantulum feci moram.
 Sed nunc venio ut certificet te de reditu po-
 puli et in his nemo est tibi adiutor nisi mi-
 chael princeps vester. Nos duos principes

Danielis

grecoꝝ et persarū dicit hieronym⁹ esse ange-
los malos, qui appositi sunt regnis illis ad
exercitum. Laborabat itaq; angel⁹ persarū
ne hebrei liberarentur a domino persarum
tum quia delectabatur afflictionibus eorū
tum vt perse diutius affligentes eos graui⁹
peccarent. Laborabat etiam angelus grecoꝝ
tum vt perse et captiuitas hebreoꝝ cum eis
transiret in dominiū grecoꝝ. Gregori⁹ autē
vult eos fuisse angelos bonos qui satage-
bant ne tam cito liberarentur iudei, vt si qd
adhuc erat purgandum in eis purgaretur,
et de coquerentur vsq; ad vnguem. Preter
ea addidit vtr ille. Hunc reuertat vt preli-
er aduersus principem persarū. verū tam en-
prius annuntiabo tibi quod expressum ē in
scriptura veritatis de quibusdā alijs quorū
geris sollicitudinem. Porro a primo anno
darii orabat daniel pro eo vt staret et robo-
raretur regnum eius, et sollicitus erat de suc-
cessoribus regni persarum volens eos scire
De quorū manifestatione sequitur decima
visio, in qua primum inducitur Daniel lo-
quēs sic.

Visio decima. Caplin. XII.

Go autem a pri

mo ano darij medij stabā in cō-
specu dī, vt confortaret et roborā-
retur spe darij. Et statim fit metaplasimus q̄
frequēs ē in pphetis. Et introducitur vtr ille
predic⁹ loquēs ad danielē sic. Et nunc ve-
ritatē annuntiabo tibi, quia ecce adhuc post
darii et cyri q̄ nūc sunt tres reges stabūt in
perlide, cambyses, sereneides magus darij
filius itaspis: et quartus, serues filius darij
super omnes erit, et concitabit omnes aduer-
sus regnū grecie. De isto legit, quia succēdit
athenas, et bellum nauale egit apud salamis
nam, quādo sophocles et euripides clari ha-
bebant, et phemistodes in psam fugiēs hau-
sto sanguine tauri perijt. Tūc vtr qui loque-
batur danieli ptermisit omnes reges vsq; ad
alexandru magnū et ait, Surget p̄o rex for-
tis, et faciet quod placuerit ei, et cū steterit cō-
teritur regnū eius, et diuidet in quattuor vē-
ros celi. In egypto est que est ad meridiē p̄-
mus regnauit ptholomeus lagi filius. In ma-
cedonia philippus qui et arideus frater alexā-
dri que est ad occidentē syrie et babilonie et su-
periorib; locis que sunt ad orientem presuit

seleucus nichanor imperauit Asie et ponto:
et ceteris in eadem plaga prouincijs. Anti-
gonus p̄o ad septentrionem. Et hoc fm or-
bis totius plagas dicimus. Qui autē in in-
dea est ad aquilonē syria: ad meridiē egyptū
habet. De regno egypti et syrie tantū profes-
quitur daniel, quia sub his afflictus est po-
pulus dei viciissim. Porro post alexandrum
regnauit in egypto ptholomeus lagi filius, a
quo sequētes reges egypti ptholomei dicti
sunt. Post ptholomeu philadelphus post
ptholo, euergetes, post ptho, philopat, post
ptholo, epiphanes. In syria post alexandru
regnauit seleucus, post antioch⁹ soter, a quo
successores antiochi dicti sunt, post antio-
chū theos, post antio, gallaricus, post anti,
magnus, post anti, epiphanes. De his prose-
quitur vtr loquens ad danielē: incipiens a
rege egypti sic. Et confortabit te austrī. Sic
est ptholomeus lagi filius adeo fort⁹ vt pir-
thū regem epirotarū expulsū restitueret i
regnum, et deuicto demetrio filio antigoni se-
leuco regni sui partem quā antigoni⁹ abstu-
lerat restituit, egyptū, phenicē, et regiōes mul-
tas et insulas sibi subiugauit. Cui successit
ptho, philadelphus, q̄ primus ab ethiopia
adduxit, cccc. elephantes, turres ligneas eis
supponens, in quib; posuit armatos ad di-
micandū, sub quo, lxx, interpretes claruerūt
hic pugnavit contra antiochum, theos re-
gem syrie, sed postea federati sunt. Nam anti-
ochus duxit vxorem beronicem, filia philae
delphi: repudiata priori vxore laodice, que
cum redisset in gratiam vtri occidit veneno
vtrum et filium quem susceperat d̄ beronice
gallericum p̄o filium suum fecit regem syrie
Euergetes p̄o qui successit philadelpho in
vltionē beronice sororis vastauit syriā. Sz
audito q̄ pncipes egypti conspirauerāt ad
uersus eum redijt in egyptum, trahens secū
d̄ syria pdam multam nimis, et simulacroꝝ
rum duo milia, dc. talenta. Porro galleri-
cus duos filios reliquit seleucum et antio-
chum magnum, sed antiochus occiso fratre
suo regnauit, et congressus cum rege egypti
philopatre victus est per desertum fugiens
et pene captus. Philopatri vero successit in
egypto epiphanes cum esset quattuor anno-
rum, et cepit antiochus magnus infestare eū
Sed principes egypti dimicabant pro pue-
ro, Sub epiphane ontas sacerdos assūptis

Historia libri

plurimis iudeorum fugit in egyptum, et accepit a rege regionem que ellopoleos vocabatur et in ea extruxit templum simile templo iudeorum asserens se implere vaticinium elise scribentis. Erit altare domini in egypto, et titulus eius in terminis eius. Hoc templum permansit annis, ccl. usque ad vespasianum qui civitatem ipsam quam dicebatur onie, et templum fundit. **T**ria in scripturis inveniuntur de templo domini extructa, a salomone, ab antiocho, et a Jesu sacerdote.

Trium in scripturis inveniuntur de templo domini extructa, a salomone, ab antiocho, et a Jesu sacerdote.

Antiochus magnus reliquit duos filios selevcum, et antiochum epiphanes sed epiphanes per fraudem electo fratre vel occiso regnavit in syria. Hucusque de ordine historie inter porphirium et nostros nulla est concordantia, que sequuntur exponit porphirius de antiocho tantum. Exposuit enim danielis ut infamaret eum, nos autem mixtum exposuimus de antiocho et antichristo, quedam tamen specialiter de antiocho, et quedam de antichristo, ut illud de antiocho, et comedentes panem cum eo, et cetera, usque illuc, et veniet super eum trieres et romani. Antiochus enim epiphanes dedit sororem suam uxorem epiphantio regi egypti in dolum, qui suscepit ex ea duos filios. Tunc antiochus ingressus est egyptum tanquam visus sororem et nepotes, sed in ter epulas fecit occidi visum sororis, et voluit obtinere egyptum, sed egyptii viriliter resistentes deiecerunt eum. Post biennium reversus obsedit alexandriam et ecce legati romanorum missi sunt ad egyptios liberandos quibus federati erant. Tunc applicuissent egressus est eis obviam antiochus, et dum staret in litore dixit ei mare publicus lenas. Senatus populi romani precipuit tibi recedere ab amicis suis, tunc ille perteret inducias respondens: marcus circa illum fecit circulum in sabulo cum virga, et ait. Senatus populi romani precipuit tibi ne egrediaris de hoc circulo donec respondeas. Ad quem antiochus. Si sic visum est senatui et populo romano recedendum est, et recessit ab egypto, summi liter et quod sequitur de antiocho tantum intelligendum est, et erit in scripturis feminarum. Nam antichristus castus erit ob simulationem religionis. Quod prosequitur, deum moazim in loco suo venerabit utriusque agrum. Moazim enim psidium sonat, et antiochus in hierusalem psidium posuit et idolum tonis, antichristus pro diabolo deus et psidium suum venerabit. Porro antichristo tantum congruit id quod sequitur, et figet tabernaculum suum apud hermo inter maria. Apud hermo interpretatur solium suum, et est sensus. Figet tabernaculum solium suum in hierusalem, que sita est inter mare mortuum et cyrenum et super montem in clytium et sanctum, id est montem oliveti, et ponet tabernaculum suum, et veniet usque ad similitudinem eius, id est ad locum vnde dominus ascendit, et nemo auxiliabitur ei, quia audietur vox in aere dicens. Morere et statim fulminabitur, postea prosequitur visio de antichristi tempore, et perversione iudeorum et resurrectione mortuorum dicens. Et veniet tempus quale non fuit ex quo gentes ceperunt esse. Et stabit michael pro filiis populi tui et salvabitur eis omnis qui scriptus erit in libro dei. Et multitudo omnium qui dormierunt in pulvere terrae evigilabunt, alij in vitam eternam, alij in operum probum ut videantur semper. Non quidem bonos, quia tollitur impius ne videatur gloria dei, sed ut videantur opprobrium suum semper. Tu autem daniel signa libri, id est scribe mysteria, sed non exponere. Pertransibunt plures, et multiplex erit scientia, quasi diceret. Relinque posteris materias exercitij, et desiderabat daniel scire quanto tempore duraret persecutio antichristi, et vidit principem persistantem in ripa fluminis, et principem grecorum stantem in altera, et virum indutum lineis stantem in medio super aquas, et dixit ad eum. Uisquo finis horum mirabilium, et eleans ille utranque manum iuravit per viventem in eternum, quia in tempus et tempora et dimidium temporis, et ait daniel. Domine mihi quid erit post hec, et respondens ille iteravit idem tempus, sed per alia verba dicens. Cum ablatum fuerit iuge sacrificium, et postea fuerit abominatio in desolatione, hoc est cum ablato cultu dei et desolato, antichristus abominabiliter exhibebit se adorandum, et erit dies mille ducenti, id est tres anni et semis. Postea intulit quid erit post hec, respondit dicens. Beatus qui expectat et pervenit ad dies mille, ccc, xxxv, si diebus mille, ccc, xxxv addantur dies, cly, fient dies mille, ccc, xxxv. Itra post mortem antichristi dabunt lapsos, cly, dies ad penitentiam, et est sensus. Beatus erit qui post dies persecutonis pervenit ad dies superadditos penitentie. Tu autem daniel interim vades ad presinitum tempus vite tue et requiesces, et in fine dierum stabis in sorte tua, id est resurges in ordine tuo.

culum suum apud hermo inter maria. Apud hermo interpretatur solium suum, et est sensus. Figet tabernaculum solium suum in hierusalem, que sita est inter mare mortuum et cyrenum et super montem in clytium et sanctum, id est montem oliveti, et ponet tabernaculum suum, et veniet usque ad similitudinem eius, id est ad locum vnde dominus ascendit, et nemo auxiliabitur ei, quia audietur vox in aere dicens. Morere et statim fulminabitur, postea prosequitur visio de antichristi tempore, et perversione iudeorum et resurrectione mortuorum dicens. Et veniet tempus quale non fuit ex quo gentes ceperunt esse. Et stabit michael pro filiis populi tui et salvabitur eis omnis qui scriptus erit in libro dei. Et multitudo omnium qui dormierunt in pulvere terrae evigilabunt, alij in vitam eternam, alij in operum probum ut videantur semper. Non quidem bonos, quia tollitur impius ne videatur gloria dei, sed ut videantur opprobrium suum semper. Tu autem daniel signa libri, id est scribe mysteria, sed non exponere. Pertransibunt plures, et multiplex erit scientia, quasi diceret. Relinque posteris materias exercitij, et desiderabat daniel scire quanto tempore duraret persecutio antichristi, et vidit principem persistantem in ripa fluminis, et principem grecorum stantem in altera, et virum indutum lineis stantem in medio super aquas, et dixit ad eum. Uisquo finis horum mirabilium, et eleans ille utranque manum iuravit per viventem in eternum, quia in tempus et tempora et dimidium temporis, et ait daniel. Domine mihi quid erit post hec, et respondens ille iteravit idem tempus, sed per alia verba dicens. Cum ablatum fuerit iuge sacrificium, et postea fuerit abominatio in desolatione, hoc est cum ablato cultu dei et desolato, antichristus abominabiliter exhibebit se adorandum, et erit dies mille ducenti, id est tres anni et semis. Postea intulit quid erit post hec, respondit dicens. Beatus qui expectat et pervenit ad dies mille, ccc, xxxv, si diebus mille, ccc, xxxv addantur dies, cly, fient dies mille, ccc, xxxv. Itra post mortem antichristi dabunt lapsos, cly, dies ad penitentiam, et est sensus. Beatus erit qui post dies persecutonis pervenit ad dies superadditos penitentie. Tu autem daniel interim vades ad presinitum tempus vite tue et requiesces, et in fine dierum stabis in sorte tua, id est resurges in ordine tuo.

Danielis

De susanna.
De idolo belis et dracone
De abachuch
De cyro
De licēta redeundi data iudeis.
De anno septuagesimo.
De redifficatioe templi
De cambise

ca. xliij.
ca. xliij.
ca. xv.
ca. xvij.
ca. xvij.
ca. xvij.
ca. xix.
ca. xx.

De susanna,

Caplm. **XXII**

Equitur hīsto-
ria su-

fāne. quā hebre^o nō ha-
bet i libro daniel. Et vo-
cat eā fabulā. nō q̄ officie
et rē gestā. s; q̄ i ea falsū
legit de sacerdotib; lapsi

dat, quos hieremias adustos testat. Et qz
fabulamur eā scriptā a dantele. cū a quodaz
greco scripta fuerit. quod pbat ex eo q̄ que-
daz allusio verbor; facta sit ibi nominib; ar-
bor; ydelicet. apotoy. cymil. cyle. apotoy. pri-
ni p̄sle. Tales em̄ allusioēs ybor; et arbor;
nomina nō inueniunt in hebreo. In trāsla-
tione quidē nostra vna et eis allusioib; qua-
licūq; legit. vt cū dixisset sacerdotēs s; cy-
no respōdit daniel ybū. quasi alludēs nomi-
ni scāder te mediu. Expressus fieret si dice-
ret ita sub illice. et adderet illico angelus dñs
scāder te. Eadē allusio potest fieri verbi ad
nomen tēporis. vt si diceret. faciū ē hoc feria
secūda. et respōderet. feriat te deus. Hāc eā-
dem historīā vocat origenes fabulā in deci-
mo stromatū. id est instructionū. forte secun-
dā editionem quā sub

obelō et asterico cōpo-
sita stromata vocauit:
qz p̄ eā plenius nos in-
struit. Apparet autē h
factū esse ad huc recētē
capitū. qz daniel ad
huc iuuenis erat. Por-
ro susanna vxor ioach
in pulcra erat nimis et
exarsit in eaz duo
seniores iudices illi
anni. de quib; dicit dñs
Iniquitas egressa est in
babilone a senioribus
iudicibus. Tradunt he-
brei. qz mulieres in hō

Quid sit obelus et
asteriscus. require su-
pra ca. in genesi de
diuersis trāslationi-
bus. Luz em̄ quat-
tuor fuissent trāslati-
ones. lxx. ad le theo-
dotōs. simachi. ori-
genes trāslatioēs il-
las corrigēs. iij. co-
lūnas fecit. in p̄ma
posuit translationē
lxx. in scōda aquile. i
tertia theo. in q̄rta
symmachi. et puenit
entīā trium notaue

cipiebant. qz dicebāt asterisco. discordāt
se esse de stirpe dauid a trib; trāslatioibus
zbim d semie suo na notauit obelo.
scituz. Hi statuerunt
in cōmune tēpus quo susannā possent iueni-
re solā. et latuerūt post meridē i pomerto bel-
chle. Et ingressa ē susanna volēs lauare. i. vn-
gi p̄ p̄suetudine terre. et misit puellas ad affe-
rēdū oleū et sinigmata. Est autē p̄sle sinigma
hordeū cū palea vñ faciūt mulieres decoctio-
nē forte ad nitore faciei. Tūc currētes senes
ad eā dixerūt. Quis scire nobiscū. alioqn̄ fer-
remus s; te testimonū adulteri. Et elegit su-
sanna incidere in manus eoz potius q̄ pecc-
care in deū. Et exclamauit. Et accurrētes fa-
mulī. erubuerūt cū audissent senes loq̄. Altera
die statuta est susanna in medio ppli. et po-
nentes senes man; suas sup caput ei; p̄teita-
ti sunt se vidisse iuuenē. et ipam pariter cōmi-
sceri. et p̄demnauerūt eā ad mortē. Et clama-
uit susanna voce magna ad deū. Dñe tu scis
qz innocēs mortor. Cūq; traheret suscitauit
deus sp̄ritū pueri cui nomen daniel. Nō est
credendum his qui dicunt Dantelem mor-
tū fuisse. et suscitatum tunc et deinceps fuisse
se prophetam. sed tunc manifestauit domi-
nus sp̄ritum sanctum fuisse in eo. qui prius
quasi latens quiescebat. Et ait daniel ad po-
pulum. Reuertimini ad iudiciū. quia falsi
sum locuti sunt aduersus eam. Cūq; reuer-
tissent separauit. Daniel senes ab innicem. et
aduocans vnum dixit. Sub qua arboze vi-
disti eos colloquentes. qui ait. Sub cyno.
quam latini dicunt illicem. vel lentiscum. et
aduocatus alter dixit sub primo. Et acclama-
uit populus in eos propter dissonantiam. et
interfecerunt eos. id est regi tradiderunt in-
terficiēdos. Et factus est daniel magnus in
populo a die illa et deinceps. Et rex astrages
apposit; est ad pa-
tres suos. et suscepit cy-
rus regnū ei;. i. regnū
psaz. Forte hic deter-
minatur tēpus q̄ libe-
rata est susanna. quan-
do scz cyrus factus est
rex persaz. et dari; rex
medoz. Vel poti; de
terminet temp; sequē-
tis historie que hic in-
choat. et adhuc stabat

Trāsitus est quem
hic fac historia. va-
lēs forte ad p̄ceden-
tia de susanna. vel
magis ad sequētia d
idolo belis. Tpe ei
mort; astrages et suc-
cessioe dary filij ei;
adoptiui et cyri ne-
potis. id est. filij fi-
lie eius astrages fa-

Historia libri

regni babilonis et erat in babilone rex d q̄ stari sequit̄ Erat aut̄ daniel puina regis et honorat̄ sup oēs amicos eius. cui nomē q̄ facit historia potest intelligi fuisse pater balthasar. vel ipe balthasar sub quo factū ē a daniēle qd̄ legitur in fabula belis et draconis quā fabulaz appellat hebre^o. eo q̄ falsū legit̄ i eo. et iposibile de trāslatiōe abachuch. Et refert hieronym^o. q̄ cū dixisset ei hebre^o talē trāslatiōez corporalē nūq̄ factā ēē respōdit quidā sc̄olus q̄ erat cū eis. ezechielē trāslatū d̄ chaldeā in iudeā. Et irrisit eū hebre^o dicens. In littera exp̄ssū est q̄ ezechiel trāslat^o ē in spiritū. An̄ aplius vester caute locut^o est dicens. Sine i corpore sine extra corp^o nescio de^o sc̄it et addidit hebre^o. nil in hac fabula p̄phetiā narrat̄. s̄ op^o tantū ex industria factū

ctum est illud de beo le et illud d̄ susanna. cū adhuc regnuz̄ babilonis r̄oleret.

De idolo belis et dracone. Ca. XIII

Rat aut̄ in baby

lone idoli noīe bel. et ip̄deban̄ ei dieb^o singl̄is de simila. xij. arta

bee. et oues. et vini amphore sex. Est aut̄ artabee ap̄d chaldeos eadem mēsurā q̄ z̄ eph̄ ap̄d hebreos. mēsurā. s̄ artū modior. Et rex babilonis adorabat illō p̄ singulos dies. et dicebat danieli. Quare nō adoras bel. Qui r̄ndit. Nō colo facturā sed creatorē oīm deū v̄uentē. Et ait rex. Nōne videt̄ tibi bel de v̄inēs. qui tāta q̄tidie comedit et bibit. Qui r̄ndit int^o luteus ē. et fortis eneus. et nūquaz̄ comedit. Et vocauit rex sacerdotes et ait. Si dixerit̄ mibi q̄s comedit imp̄sas has moriamini. Si aut̄ ostēderit̄ mibi quō bel comedit hoc daniel moriet̄. Erāt aut̄ sacerdotes. lx. exceptis vxorib^o et paruul̄is. Et venit rex cū daniēle i tēplū. Et dixerūt sacerdotes. Nos egrediemur foras. et tu rex pone v̄inuz̄ et efcas et claude ostiū. et signa anulo tuo et n̄ si inuen̄s mane oīa comesta a bel moriamur. Et posuit rex cibos an̄ bel. Et daniel cribrauit cinerē p̄ totū pavimentū corā rege. et clausum est ostiū. et signatū anulo regi. Sacerdotes aut̄ ingressi sūt illa nocte iuxta p̄suetudinē suā cū vxorib^o et liber̄. et p̄sumperūt oīa. Fecerāt aut̄ sibi cuniculos sub terra. et absconditū introitū sub mēsa. Diluculo venit rex ad templū et daniel cū eo. et inuenerunt signa sal

ua. Cū q̄ aperuissent ostiū intus rex mensas vacuā exclamauit. Magnus est bel. et tenuit daniel regē ne ingrederet̄. et ait. Animaduerte vestigia pedū sup pavimentū. Et irat^o rex apprehēdit sacerdotes. et ostēderit̄ ei ostiola per q̄ ingrediebant̄ et egrediebant̄. Et occidit eos rex. et dedit bel i manū danielis. Qui s̄b̄ uertit eū et tēplū. Erat aut̄ in eodem loco dracono magn^o latens in fouea. et adorabant eū babilonij sacerdotes. et habebāt hydrantia id est. vasa facta de corijs vitulorum. et p̄cutiebāt eā virgis coraulinis. vt facerent sonituz̄ terribilē q̄si tonitruū. ad quē excitatus draco quādoq̄ emittebat fumū. q̄n̄ q̄ ignē. q̄n̄ q̄ v̄isibiliter apparebat. Et dixit rex danieli. Nō potes dicere. q̄ iste nō sit deus v̄inēs. Et ait daniel. Da mibi p̄ratem. et interficiā eū absc̄is ferro et fuste. Et dedit ei. Tulit q̄ daniel p̄cē et adipem et pilos. et coris pariter. fecitq̄ māsas. et dedit in os draconis. et suffocatus crepuit. Et indignati babilonij dixerūt. Jude

Ac si dicerent. Deus fact^o est rex. Et dixit r̄ndit ad regē. Trade nobis danielē. alioq̄n̄ in

terficiem^o te et domū tuā. et cōpulsus tradidit eis. Qui miserūt eū in lacum leonū. et erat ibi septem diebus. In lacu erant leones septem et dabant̄ eis quotidie duo corpora damnoz̄. et due oues et tūc nō sunt data eis vt deuorarent danielē. Erat aut̄ abachuch p̄b̄ta in iudea. qui ferebat pulmentū messorib^o. Et ait angelus ad eum. Fer prandīū in babilonē danieli. qui est in lacu leonū. Qui respōdit. Babilonē nō vidi. et locū nescio. Et tulit eum angelus capillo capitis sui. et posuit eū super lacū. et clamauit abachuch. Daniel. serue dī tolle prandīū qd̄ misit tibi d̄s. Et gras agens daniel comedit. Porro angel^o restituit abachuch i loco suo. Venit q̄ rex die septimo vt lugeret danielē. et videns eum sedētem in medio leonū exclamauit. Magnus es domine deus danielis. et extraxit eū de lacu leonū. Porro illos qui p̄ditionis eius causa fuerant introiit̄. et deuorati sunt in mortē to coram eo.

De abachuch.

Capitulum XV.

Duo abachuch

p fuit de tribu symeon. Dicitur p̄b̄ta captiuitatē hierusalē futuram et

Danielis

aduentibus chaldeis fugit i sostratenam z erat incola int'ra isrl Descendentibus ho reliq' sa iude in egyptu q'si peregrinabat in terra sua, et scripsit. Et i pncipio opis causa tur aduersus deum, cur ipi' vastasset populu dei, z sanctuarium ei' cum ipse clamar'et z no' exaudiret Sed in solatione apuit ei dñs calamitates circūstantiu nationu futuras per nabuchodonosor lōge maiores, z tādē ipm nabuchodo, perstruxit, et ita murmure conuersus est ad preces. Et ostendit illi dñs aduentum christi dicens, Si morā fecerit expecta eum q' venies veniet et nō tardabit. Et imp'cat' est ab achub nabuchodonosor int' plurima dicens. Ue qui potū dat amico suo mites fel, et inebriat euz, vt aspiciat nuditatē eius qd fecit nabuchodonosor sedechie. Ultimo scripsit canticū. Dñe audiui, zc. Hic dñs ferret pulmentū messoribz dicit domestic' suis. Ibo ad terrā longinquā, cito redibo. Si tardauero p dies ferte cibū messoribz. Et cū fuisset in babilone subito superuenit messoribus, Intellexit aut' q' celeriter esset popul' a babilonia reuersur'. Unde patet longe p' liberatā suā. Hoc esse factū. Signū autē reditus dedit his q' in iudea erant, q' visuri essent lumē in ruinis tēpli, vltimāq' repli de solationē predicti, q' gens occidentalis hāc esset actura. Tūc inq' Uelamē sancti sancto rum scindet, z duaz columnaz, epistilia auferentur, z quo sint nullus agnosceret. Ipa ho i beremo adducēt, z eos in vltimo qui perse cationē sustinent a serpente illuminabit dñs sicut a pncipio. Et mortu' est abachuch z sepult' in agro p'rio sol'. Porro d' dantele qm tum supuiterit post reditū populi in iudeam nescimus. Defunctus aut' z sepult' est in spelunca regali solus cum gloria. Hic est daniel qui dedit signū i mōtibus sup babilonia. Hec p'ba supra sunt am dices. Quādo p' d libro epiphani' episcopi cipri' cui i sp'ritu reuelata sunt q'dam secreta pphetarū

lut ignis ardebit, s' nis erit ynuerse terre quādo ad partem nobi aque decurrerint reuertet' populus ad terram suā. Q'si fluxerint sanguie erunt homicidia belial in ynuerfa terra.

De Ciro,

Caplm, XVI.

Est mortez da

p rñ medi cirus monarchiā tenuit oriētis, cui' sedē posuit apud p'fas, licet regnū medoz matuz eēt z honorabilis, eo q' perse eū sublimauerāt in regem.

Iste fuit nepos darij ex sorore, nepos ho asti agis ex filia. Porro astiages vnica habuit filia, z vidit somniū q' de genitalibz filie oriebatur vitis que totā occupabat asiā, z accipit a coniectozibz se habiturū nepotem ex filia qui dñs esset asie z ipm deijceret a regno. Qd' timens dedit filiā suā vxorem militi plebeio, ne filius ex ea nasceret nobilis z potēs. Preterea filiā pgnantē ascitit, z natū ex ea filium cui dā participi arcanoz tradidit occidendū. Qui credens regnū transire ad filiā suā, filiū eius veritus est occidere, z vni d' pastoribus regis tradidit paruulū exponendū in nemore. Qui cū exposuisset eum, z id indi casset vxori, que in diebz illis pepererat, supplicauit ei mulier vt paruulū deferret et alendum, z p'riuū filiū p' eo exponeret. Cūq' redisset pastor ad puerū, inuenit canē prebentē ei vbera, z a feris z auibz defendētē. Cūq' tulisset eum ad vxorem allussit ei tanq' dū noce, vocauitq' puerum spartacum, id est, catuluz Spartos em' perfice canem sonat. Qui cū esset grandiusculus a pueris ludentibus: factus est rex eorum, et contumaces et inobedientes sibi grauit' affligebat. Quod grauit' ferentes patres eorum verbum detulerūt ad regem de filio pastoris. Quez cum aduocasset rex, z argueret eum q' pueros plagasset, ille intrepidus se vt regem fecisse respōdit. Et ammiratus rex z quedam signa generis sui in eo esse deprehendens: ascito pastore secretus veritatem rei agnouit. Veruntamen timor eius de nepote mitigatus est: estimans q' verbum coniectozum de regno impletum esset in regno puerorum, et eidem cui prius commiserat occidendum, commisit alendum.

non iudicās tamē esse nisi pastoris filiū. Filiū
um quē illi secretarij sui clanculo dedit par-
tri ad comedendū. quz nō obedierat orī ei⁹. et
post idipm indicauit ei. Factū est autē vt asti-
ages traderet exercitū illi secretario ad ho-
stes expugnādos. ipse vero resedit in mediā
Porro ille nō inemor malefici regis p̄uaz
sit exercitū: vt spartacā regē perfidīs sibi elī-
gerēt. et cognominauit eū cyrū. quō interpretas-
tur heres. q. d. Licet reluctet astiages. h. ē he-
res. Quo facto timēs astiages: dariū p̄sobri-
nū adoptauit sibi in filiū. et collecto exercitu
gressus est aduersus cyrū. et fugerūt perse-
utores autē eoz et mīres egressē ad eos. et de-
recti posterioribz suis agebāt. Vults ne intro-
ire i vteroz matrū et renasci. Hoc pudore ex-
citati p̄se acriter redierūt in hostes et vicē ē a-
stiages. Cir⁹ autē mag⁹ exhibuit se illi nepotē
quē victorē. Nā regnū hircanoz p̄cessit ei. Da-
rio p̄o tanquā fratri matrī sue tradidit regnū
medozū. tū sub certa spe reuertēdi ad ipm.

De licētia redeundis data iudeis

Caplm. xvii.

Itaqz cū vniuer-

sum regnū deuolutū esset ad eū. i
bui⁹ regni āno p̄mo suscitauit do-
minus spiritū eius. vt impleret verbū hīere-
mie. Et dedit libertatē oībz iudeis qui erant
in vniuerso regno suo et licentiā redeūdi i iu-
deā. et edificādū domū dñi. Excitatus autē fuit
ex verbis eī. q. ante. cc. et. x. annos scripser-
at de ipō dñm dicentē. Christo meo cito cū
p̄ apprehēdi dexterā subijciā gētes et regna.
ipse reedificabit domū meā in hierusalē. Ut
hāc munificā scpturā impleret. et scripturā li-
bertatis et licentiē tradidit in vniuersum re-
gnū suū dicens. Dñs deus celī. credo hūc esse quē gens isra-
el adorat. In hac eplā hortat⁹ est etiā iudeos
vt ascēderēt in iudeā. et qui nollēt ascēdere iu-
uarēt ascēdentes in pecunia vestibz et iumentis.
Porro clarissimū iudeoz habitabāt in baby-
lonia. id est. in terra babilonis euerse. Baby-
lon eīm. p̄rie nomē est ciuitat⁹. babilonia p̄o
nomē regiōnis. licet vñ p̄ altero sepe legat⁹
Inter eos zacharias natus in chaldeā. p̄
phetabat. Hic bñdixit salathiel i filio vocās
eū zorobabel. quō interpretat⁹ mag⁹ babilonis
quasi diceret. hic erit magister captiuitat⁹ ba-
bylonice. Ad hui⁹ p̄phete exhortationē p̄mi

surrexerūt viri iuda. vt ascēderent in hierusa-
lem. postea p̄o viri beniamin et leuite. Pro-
pterea vt dicit ioseph⁹. a iuda cognominat⁹ fuit
iudei. Hui⁹ ei⁹ nomē p̄les fuit cause. Sup̄ iu-
rim babel legit⁹ q. a dedan quō cognouit⁹ est iu-
das dicit⁹ se iudei. Alibi q. a iuda filio iacob.
Alibi q. a iuda machabeo. Porro ascēsurū in
hierim vlti iudeā alios hortabāt. s. paucos
iuuenēt quō assentirēt eis. et p̄ptea tā i exhortatōe
quē in apparatu tres annos cōpleuerūt. Igit⁹ i
tertio āno cyri regressi sūt sub zorobabel dus-
ce. et iesu magno sacerdote adhortatibz colya-
charia p̄pheta. et aggeo iuvene sed nondū p̄-
pheta. Erāt autē circū. l. milia. Fuerūt eīm de
iudeis quādraginta duo milia. et cccc. et lxx. Re-
liqui p̄o erant seruit⁹ ancille et hoies generis
p̄miscui. Et remisit cū eis cyrus partē valorū
dñi quōz miliaz quādraginta. inter quō ponit iose-
phus refrigeratoria quā vsūm nō legi. Alie
derūt etiā quidā cū eis. dicētes se esse dē gene-
re sacerdotū. p̄pter emolimentū. Cū quōz quere-
rent scpturā genealogie suēz nō inueniēt. re-
cepti sūt in iherusalē. et in ciuitates iude.

De anno. lxx.

Caplm. xviii.

It est autez an-

b
nus septuagesim⁹ relaxāde ca-
ptiuitat⁹. quā p̄dixit hieremias
Nā et hieronym⁹ p̄mū annū dē cyri fuisse se-
ptimū septime decadis. Itaqz tertius ann⁹ cy-
ri fuit septuagesimus. cui p̄onaz ioseph⁹ dicit⁹
cēs. p̄mo anno impij cyri septuagesim⁹ cō-
currebat. id est iminebat. De eodē legit⁹ in pa-
ralipomenon. Si quis euaserat gladius. dū
ctus in babilonē fuit regi et filijs eius do-
nec imparet rex persaz. et cōpleret p̄mo hīere-
mie et celebraret terra sabbata sua vsqz dñi cō-
plerent desolatōis septuaginta anni. De eodē
dē meminit daniel. anno p̄mo darij intellexi
numez annoz. vt cōplerent desolatōis hīer-
usalē. lxx. anni. Idipm plane p̄dixerat hīer-
remias in eplā quā direxit ad trāsmigratio-
nē. Cū ceperit inq̄t impleri. lxx. anni. visitabo
et reducā vos ad locū istū. Alibi tū videt⁹ vel
le hieremias. q. aū euerfionē babilonis com-
pleti cēt. vbi ait. Seruēt gētes iste regi bā-
bylonis. lxx. annis. Cū quō cōpleti fuerint an-
ni. lxx. visitabo sup̄ regē babilonis. et sup̄ gē-
tē istā iniquitatē eoz dē dñs. et ponā terrā in iu-
litudies sempiternas. Ex hac autē. aurozitate

Danielis

fabulant in dei vt supra dixim⁹ exultasse bal
 thasar: ⁊ putuū fecisse. Hic autē loquit hie
 rē nās de lxx. annis: nō captiuitas sed in q̄
 rē nās nabuchodonosor ex q̄ cepit opprime
 re finitimas natōes. Huic opinioni attestat
 tur African⁹ agens de neemia. ⁊. xx. āno re
 gis artaxerxis dices. Eo tpe regni psarū. c.
 xv. anni fuerit euoluti: captiuitas autē hieru
 salē. c. lxxv. Eusebi⁹ tñ in libro chronicoꝝ
 videt obloq̄ pdict⁹ fm ānū darij filij itas
 dices fuisse. lxx. fm auctoritatē zacharie: qui
 scōo anno darij scribēs audiuit viz stantem
 inter myrteta dicentē. Dñe exercitū: vsq; q̄
 nō misereberis hierlm: ⁊ vrbū iuda q̄b ira
 tus es. Iste iā septuagesim⁹ est ann⁹. ⁊ post
 pauca. Cū seiuuaretis p hos. lxx. ānos: nū
 qd ieiunū ieiunastis

Qui fuit ing⁹ in ales
 rādria. ⁊ p̄ eū orlges
 nes. ⁊ fecit ille clemēs
 stromata. i. instructio
 nes quasdam.

Uideturq; eusebi⁹ distinguere inter ses
 ptuaginta annos captiuitas: ⁊. lxx. ānos de
 solatōis tēpli dices. Scōz nōnullos vsq; ad
 annū. xx. cū colligif oē tps captiuitas autē
 lxx. āno iōachi filij iosse. Porro fz ali
 os ab āno tredecio
 iosse vsq; ad p̄mūz
 ānū cū colligif an
 ni captiuitas. lxx. de
 solatōis tēpli sub
 dario rege p̄lēt an
 ni lxx. Hoz opinioi
 p̄sonat glōsa hieo.

Quot⁹ post cū fues
 rit dari⁹ req̄re ita. q̄t
 etiaz annis cirus. q̄t
 cambiles. quot ere
 nelides regnauit no
 tare poteris.

sup ezechiele. vbi agif de dormitōe sup la^o
 dextrū dices. q̄ p̄mo anno cū fluxerāt āni
 desolatōis tēpli. lxx. Porro p̄tor opinio d
 anno. lxx. magis certa est: ⁊ pluriū auctorita
 tibus sancita. Sola zacharie auctoritas nos
 mouet. Iste iā septuagesimus est annus: qd
 forte determinari p̄t: vt iā accipiat de p̄terit
 to. qd. lxx. ān⁹ iste nor⁹. i. ⁊ famosus iā diu ē.
 Forte dicit⁹ est in zacharia. lxx. ann⁹: non cas
 priuitas. s; q̄nte etas. q̄ fm hebreos incho
 auit anno. xxx. ante cū monarchiam.

De edificatōe tēpli. **Capitulum. XIX.**
Oratio in anno re
 gressōis in iudeā ⁊ gregat⁹ ē po

polus quasi vīr vnus in hierlm. Et edificā
 tes altare: collocauerūt illud sup bases suas.
 ⁊ obtulerūt sup illud holocausta dño mane
 ⁊ vespere. Fecerūtq; solēntatē tabernaculo
 rum. Unde p̄o habuerūt ignē nescim⁹: nisi
 forte ex calculis veteris altaris excusserint il
 lum. Anno autē scōo. mēse scōo iecerūt fūda
 mēta tēpli. Qd audientes samarite venerunt
 ad eos ⁊ dixerūt. Edificem⁹ vobiscū. qz ita vt
 vos querim⁹ deū vestrū. Et rñderūt duces
 isrl. Cōmune est nobis ⁊ vob adorare dñm
 sed nō ei domuz edificare. Hoc em̄ tñ nob
 rex cū us p̄cepit. Cūq; apparuissent fūdamē
 ta sup terrā: eleuauit p̄ls vocē in iubilatio
 nē. Porro qdā seniores q̄ viderāt tēplū p̄t
 etulabāt voce magna: nec poterat q̄s cogno
 scere clamorē lerātū ⁊ plactū ciulātū. Por
 ro samarite indignati ipediebāt man⁹ corū.
 Cūq; p se impedire n̄ possent dederūt munes
 ra principib; regis persaz. q̄ erat positū sup
 terram. Qui pecunijs
 corrupti v̄diderūt eis
 vt impediret negligē
 tiā edificatōis. cū tñ
 ignorāte. Et adeo im
 pedierūt eos q̄ in. xxx.
 annis quib; cirus re
 gnauit nō erexerūt mu
 ros tēpli. nisi vsq; ad
 appodiatiōez. Porro
 cirus cū p̄cussisset cresum iuxta fluuiū alim.
 gentē lidoꝝ bellicosissimā astute redegit in
 cōcordiā. Tradidit em̄ eis solēntates ⁊ lu
 dos. p̄cipiens eis vt iusib; comestatiōib; et
 amplexib; vacaret. q̄si beniuolentiā in eos
 oñdens. Et in hūc modū eos eutrauit. ⁊ q̄s
 bello nō poterat: p libidine expugnauit. Po
 stea p̄o transgressus araxem a regina massa
 getaz thamarū victus ⁊ occisus est. Que ca
 put eius p̄cisum in vtreo plenū sanguine
 humano p̄iciens insultando dixit. Sattia
 te sanguine quem sicuti.

Quia cū p̄ceptū fu
 isset eis a cūro. vt ca
 rā ac diligentiā edifi
 cationē tēpli impen
 derēt a samaritis cor
 rupti. negligentes
 erant in edificatiōe
 templi.

Incidentia.

In dieb; cū septim⁹ rex romanoꝝ tarq̄
 nius supb; qui causa tarquinij iunioris filij
 fuit q̄ lucretia corrupat. a regno expulsus ē.
 Hic genera tormentoz excogitauit. vincula
 lauceas. fustes. latumias. carceres. coma
 pedes. catenas. exilia. metalla.

De Lambise.

Capitulum. XX.

Historia libri

Oratio Cyro post

m ānos sul regni, successit ei fili⁹
 e⁹ cābises .q̄ apō eldrā artarxer
 ses l'asuer⁹ dr. In historia pō iudith p̄ ma
 licia suā vocat nabuchodonosor. Tūc p̄nci
 pes terre q̄ ip̄ediebāt
 hebreos. s. reudethleē.
 quē ioseph⁹ dr̄ sc̄pto
 rem oīm accidētū. Et
 alij q̄ iudicabāt syriā
 z phenicē z oēs regio
 nes yltra eufratē scri⁹
 p̄serūt cambise regi.
 q̄ iudei reedificabāt hierl'm urbē pessimā z
 semp regibz p̄fayz rebellē. z tēplū ad similitudī
 nē castrī: q̄ ob rebellionē pridē destructa fue
 rat. q̄b̄ reedificat⁹ statī negarēt regi tributaz
 annonas. nec etiā pateret regi trāsit⁹ i syriā.
 Nec at̄ dicebāt se cōmemorare ei: qz nō ime
 mores salis. i. oīs p̄dmētī qd̄ i palatio e⁹ co
 mederāt. q̄si p̄ b̄nficia eis collata p̄sulētes
 vt interdiceret hebreis reedificatōnē. Quibz
 ad q̄scēs cambises potēter interdixit eā per
 eplaz. Tūc intermissū est op⁹ dei i hierl'm vsq̄
 qz ad secūduz ānū darij. Porro sub cambise
 factū est qd̄ in historia iudith legit⁹.

Lābises ad huc vsq̄
 uēte p̄ie. xij. ānis te
 nuit regnū asyrioz
 nini. vñ eo mortuo
 monarchiā septem
 annis tenuit.

Sequuntur tituli capituloz in histo riam Judith.

- De iudith, cap. j.
- De duobz mag⁹ z dario filio istaspis, ca. ij.
- De consummatione templi z zacharia z ag
 geo, cap. iij.
- De perse, cap. iij.
- De artarxerze z eldra, ca. v.
- De neemīa, cap. vj.
- De reedificatōe hierusalem, cap. vij.
- De inuentione ignis, ca. viij.
- De obseruatōe tabernaculoz, cap. ix.
- De dedicatōe muri z obitu neemie, ca. x.

Incipit historia Judith Laplm. I.

Incipit historia

b trāstulit hiero. ad petito
 nē paulē z eustochiū de
 chaldeo in latinū. Sic li
 ber apō hebreos inter hi
 storias computat⁹: z inter
 agiographa qd̄ dr̄ hiero. in p̄logo q̄ sic inz

choat. Vlginti z duas litteras zc. Sicut
 p̄logo sup iudith alicubi legit⁹ inter apoer
 p̄ba. vltimū est scriptoz. qd̄ in ip̄o titulo dep̄
 bendi pōt. quez synodus nicena in numero
 sanctaz scripturaz recepit. Trāstulit autē
 eum p̄ varias z corruptas editōes magis
 sensum ex sensu: q̄ verbū ex verbo sequens.
 Hortuo itaqz cyro q̄ daz arfaxat medus in
 echbatanis surrexit: z reparauit eā. et munit
 uit eam in expugnabiliter. quas dā p̄tes me
 die sibi p̄ciliās: vt tandē toti medie impera
 ret. Nabuchodonosor p̄o rex asyrioz q̄ re
 gnabat in nīnive anno. xij. regni sui obtinuit
 arfaxat in campo rogau. q̄ est inter eufratem
 z tigrim. Hic est cambises cui ad huc p̄
 uēs nīniue z regnū asyrioz p̄cessit: z nabu
 chodonosor cognominauit. Hic mortuo pa
 tre duodecimū illi⁹ regni annū agebat. P̄ay
 in regno monarchie nō nisi octo ānis regna
 uit. Qui postq̄ fact⁹ est monarchus: exalta
 tum est cor eius. Et misit ad omēs q̄ babi
 tabāt i cilia z dama
 sco z libano. z carme
 lo. galilea. z samaria z
 vsqz in hierl'm. exigēs
 ab eis tributa lōge q̄
 uioza q̄ p̄ies sui. Qui
 omēs vno animo cō
 tradixerūt. Tunc irat⁹
 rex iurauit p̄ thronuz
 suū q̄ defenderet se de omibz. Igit āno. xij.
 regni sui p̄cepit holoferni p̄ncipi militie: vt
 egrederet ad regiōes illas: z nulli hominū
 vel munitionū p̄ceret oculus e⁹. Qui egre
 sus est cū exercitu: z operuerūt faciē terre
 cut locuste. Qui cū vastasset cilia. z melo
 potamiā z madanitas: miserūt ad eū p̄ncip
 prouinciaz dicētes. Desinat indignatio tua
 circa nos. Veni nob pacificus z vtere fru
 ctio nostro sicut placuerit tibi. Et descēdit de
 montibz cū virtute magna. z obtinuit omēs
 ciuitates z destruxit eas: z oēs deos terre
 terminauit. Sic ei p̄ceperat nabuchodono
 sor: vt ipse solus deus diceret ab his natiō
 bus que potuissent holofernis potētia sub
 iugari. Et audietes filij isrl' timuerūt valde
 ne similia faceret in hierl'm: et in sanctuariō
 dei: z miserūt in terminos terre per q̄s p̄ce
 rat iter esse in hierl'm. z muniturunt angustia
 viay. z humiliauerūt se corā dño ad echba
 tatez beliacchim sacerdot⁹ filij iesu filij ioseph

Nā supior eo null⁹
 fuit. voluit em̄ sol⁹
 adorari. p̄ deo. Hic
 cum egrotaret vole
 bat i lectica deferri:
 nisi a ceruicibz regi
 q̄si oēs suparet.